

**Avgvstini Barbosæ, V. I. D. Lvsitani, Protonotarii
Apostolici, & sacrae Congregationis Indicis Consultoris,
Nunc Electi Episcopi Vgentini, Tractatus De Canonicis, Et
Dignitatibus, Aliisque ...**

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1658

7 De Decano.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98570](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98570)

Matrimon. Circa quod fuit resolutum Archipresbyterum posse quidem in executionem dicti Conc. Trid. sumere informationes super Matrimonio a forensibus indistincte iuxta declarationem illustriss. interpretum eiusdem Concilij, de qua in sum. Archiepisc. num. 5. & ulterius intelligendo de formatione assumenda extrajudicialiter, & non in figura iudicij, nec cum receptione testium formaliter, cum ista fieri non possint absque iurisdictione, quam Archipresbyter ipse non habet, cum eius effectus sit omnia referre ad Episcopum, & aliquid contra eius decreta ordinare, ut dicit text. in cap. fin. in fine, de offic. Archipresb. ubi expresse Abb. sub num. 1. vers. quaro an sit Archipresb. Tamen non posse procedere contra quemquam in figura iudicij; & facit quia Archipresbyter non habet iurisdictionem fori contentiosi in Parochianos, sed tantum fori penitentialis, ut tenet Petrus de Perus. in tract. de vnion. Eccles. cap. 7. n. 3. Card. in Clem. 1. q. 2. & 7. de preb. ubi etiam Imol. num. 7. hoc notat.

35 Secundum caput est, an possit sibi inobedientes in eius officio coercere, eisque penam iniungere? Circa quod fuit resolutum cum non posse inobedientes in eius officio coercere, nec penam eis iniungere, cum corrigere, & imponere penas absque iurisdictione esse non possit, quam Archipresbyter non habet, licet habeat facultatem eos admonendi, ut munera eis iniungenda praestent, & facienda suo loco, & tempore faciant, prout decet; in casu inobedientia habent facultatem referendi omnia Episcopo ad effectum, ut contra eosdem, prout illi visum fuerit expedire, procedat; ita notat Anchar. in d. Clem. 1. in fine, & alij Canonistae in cap. 1. & 3. de offic. Archipresb.

36 Tertium caput est, an possit iurgia inter Sacerdotes, & Clericos orta in sua Ecclesia componere, & exitantem clamorem in choro, vel sacratio punire? Circa quod Domini dixerunt eum posse amicabiliter. & prout decet bono Religioso, iurgia inter Sacerdotes, & Clericos orta in sua Ecclesia componere, sed non per viam iuris, excitantes autem clamorem, vel discordias seminantes in choro, vel in Sacratio posse quidem adiuuare, ut a praeiudiciis desistant, sed non propterea eos punire posse, cum, ut dictum est, ius coercendi, & puniendi praesupponat iurisdictionem fori contentiosi, quam non habere Archipresbyterum ex supra dictis liquet.

37 Nec supradictis obflare dixerunt Domini quod Archipresbyter minora, seu minima per seipsum determinare possit, absque eo quod referat Episcopo, ut dicit gloss. in cap. fin. in verb. referre, in fine, de offic. Archipresb. cuius dictum sequitur Abb. in vers. obliu. quia intelligi debet de his minoribus, seu minimis, quae determinare possit absque figura iudicij, vel in figura iudicij, secundum tamen ordinem

Barbos. de Canonic. & Dignitatib.

ipsius Episcopi, ut declarant addentes ad dictam gloss. & probant verba finalia dicti text. ibi, cuncta tamen referant ad Episcopum, ne aliquid contra eius decreta ordinare praesumant.

De officio, munere, & potestate Archipresbyteri qui plura alia scire cupit, consulat Gregor. Lop. per text. ibi, in l. 8. tit. 6. p. 1. Lancellot. Conrad. in templo omnium iudic. lib. 2. c. 11. Guillelm. Durand. in speculo iuris lib. 4. sub tit. de offic. Archipresb. Emman. Sa in aphorism. verb. Archipresbyter, Durand. de sacris Eccles. ministr. lib. 1. cap. 8. Hieron. Roman. de Republ. Christian. lib. 3. c. 10. vers. succede: fol. 202. vers. 6. Petr. Gregor. syntagm. iuris lib. 15. cap. 2. 1. Ioan. Garc. de expens. cap. 9. n. 5. & 6. Anton. Fabr. in praxi & theoricis de re benef. tit. 9. de benef. cum Dignitate, n. 30. cum seqq. Flores de Mena var. 1. lib. 1. quest. 4. numero 17. Lael. Zech. de repub. Eccles. tit. 24. num. 14. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 14. Galgancet. de iure publico lib. 3. tit. 22. Sebast. Caesar. in relect. de Ecclesiast. hierarch. p. 3. disp. 12. §. 2. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 3. tract. 1. c. 3. n. 49. vers. sexta, nouissimè Mich. Ferrum in tract. de preced. Eccles. q. 6.

CAPUT VI.

De Decano.

SUMMARIVM.

- 1 Decanus quare appellatur, qui inter Canonicos alicuius Ecclesiae primas tenet.
- 2 Decanus de iure nullam habet iurisdictionem ac Proinde non sonat in Dignitatem, nisi pro tali habeatur.
- 3 Decanus in tota fere Hispania, & Gallia in Cathedralibus primum locum obtinet, & dicitur maior Dignitas post Pontificalem.
- 4 Decanus in Capitulo, & in Collegio habet primam vocem.
- 5 Archidiaconus ubi non adest, in illius locum succedit Decanus.
- 6 Dignitas prima semper est, & vocatur prima Dignitas, licet Vicarius sedeat in suo loco.
- 7 Dignitas prima habet munus ordinandi processiones intra, & extra ciuitatem absente Episcopo, & non Vicarius.
- 8 Decano Capituli, & non Cantori pertinent aliqua praeminentia in Choro.
- 9 Decanatum qui consequi vult nullo Concil. Trident. Decreto tenetur esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, aut Iure Canonico.

10 Dignitas prima post Pontificalem, & principalis in Collegiata non potest esse index ordinarius, seu delegatus appellationum in Regnis Castella, & Legionis.

11 Doctores referuntur de officio, & munere Decani agentes.

DECANVS ille propriè dicitur, qui decem præest viris, teste glos. in rub. de Decanis lib. 12. Briffon. verb. Decanus, Petr. Greg. *synag. iuris* p. 2. lib. 15. c. 21. numero 13. Anguian. de legib. lib. 2. controu. 4. num. 9. Sed translatione facta à perfectione, & præsentia denarii numeri, Decanus dicitur præcipuus inter aliquos eiusdem Ordinis, vel status; sic enim quemadmodum Ecclesiæ Constantinopolitanæ Canonici tanquam digniores Decumani appellabantur, ut in l. non plures, C. de sacros. Eccles. ita & is, qui inter Canonicos alicuius Ecclesiæ primas, & principium tenet, eique præficitur, solet Decanus vocari, glos. verb. ad Decanum, in cap. cum inter, de elect. qui in Capitulo honorabilior videtur pars Capituli, c. post electionem, de concess. præb. c. cum inter uniuersos 18 de elect. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 1. n. 48. Inter Cardinales etiam præcipuus eorum, Decanus appellatur: & inter Rotæ Auditores honorabilior Decanus est in capella Papæ, propter ministerium, quod vocatur Mitræ, Anton. Fabric. in praxi benefic. tit. de benefic. cum dignitate, num. 42. & 43. Petr. Greg. d. cap. 21. num. 13.

2 Iure tamen communi attento Decanus nullam habet iurisdictionem, ac proinde non Dignitatem, nisi pro tali habeatur, ut diximus supra cap. 4. numero 31. & seqq. Vnde de Iure Archidiaconos præcedere Decano resoluit nouissimè Mich. Ferrus in tract. de præcedent. Eccles. q. 5. numero 2. † In aliquibus tamen partibus, prout, in Lusitania, & tota ferè Hispania, & Gallia, locum Archidiaconi, qui de Iure primus est, in Cathedralibus obtinet, & tunc dicitur maior Dignitas post Pontificalem, hoc est, ei post Episcopum maior, & principalior Cura, & Collegij administratio competit, ut per Roder. Zamoren, in suo speculo humana vita, lib. 2. cap. 13. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 2. cap. 3. numero 48. ubi refert in omnibus ferè Ecclesiis Galliæ consuetudinem obtinere ut Decanus habeat iurisdictionem in Capitulum, seu Collegium Canonicorum, illique præsit, nouissimè Mich. Ferrus de præcedent. Eccles. q. 5. num. 3. cum seqq. & q. 21 n. 1. Aloyf. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. p. 4. resol. 394. n. 6. Machado en su perfetto Confessor. lib. 4. p. 4. tract. 7. doc. 6 num. 2. † habetq; in Collegio primam vocem, Cassan. in catalogo gloria pœnit.

di. p. 4. confid. 37. Aloyf. Ricc. d. res. 394. num. 6. & ideo Rot. decis. 533. num. 5. & 6. p. 2. recent. dixit quòd ubi † Archidiaconus non adest, in illius locum succedit Decanus. Et quamuis quandoque in Iure Archidiacono præferri videatur Decanus, ut in c. ad aures, §. 1. de rescript. & patebit si expendas in illa Ecclesia, cuius meminit tex. in c. eam te, de rescript. adfuisse Archidiaconi Dignitatem, & tamen in rescripto dumtaxat Decani facta fuit mentio, & reliquæ personæ de Capitulo sub cumulo, inuolucroque verborum fuerunt comprehensæ, quod dubium non est quin Archidiaconus omnibus aliis dignior existat, & post Episcopum primum locum occupet ipso Decano Ecclesiæ Cathedralis absente, tex. expressus in c. ad hac, vers. secundum, de offic. Archid. Nihilominus tamen id intelligendum est procedere, & initium sumpsisse non ex lege aliqua, siue Canone scripto, sed ex consuetudine, à qua hæc Decanatus Dignitas originem traxit, fuisseque merum consuetudinis inuentum certissimum est, Colm. in prag. sanct. tit. quomodo diuinum Officium, §. super his. verb. Decanus, Anguian. d. lib. 2. controu. 4. num. 6. & 7. quoties enim mentio fit in Iure de aliquibus Prælati gratia exempli, seu doctrinæ causa dumtaxat, non debet attendi, nec seruari ordo scripturæ, iuxta text. in eadem in coniunctis, §. inferiora, ibi, Decanum, Archidiaconum, & c. de elect.

Dignitas prima semper est, & vocatur 6 prima Dignitas, licet Vicarius generalis sedeat in suo loco, ut declarauit S. Rituum Congreg. in Placentina 10. Maij 1607. in 4. dub. † Et habet munus ordinandi processiones intra, & extra ciuitatem absente Episcopo, eadem S. Congreg. in Tarentina. 10. Ianuarij 1597. Vicario autem præsentem, ad illum spectabit; eadem S. Congreg. in Viglien. 28. Septembris 1630. & in Bisuntina 3. Aprilis 1631. & antea in vna Tarentin. 10. Ianuarij 1597. At verò nouissimè S. Congreg. Rituum in Cassanen. 5. Martij 1633. censuit munus ducendi, dirigendique processiones absente Episcopo esse Vicarij generalis functiones solemnes, quas, si Episcopus præsens esset, obiret, Episcopo absente, vel impedito spectant ad dignorem de Capitulo, non autem hebdomadarium, eadem S. Congreg. Rit. in Pennen. 15. Februarij 1633. † Et 8 Decano, maiori Capituli Dignitati, & non Cantori, pertinent aliquæ præminentie in Choro, & præsertim mandare incipi Officia, dare ictum in signum incipiendi lectionem, & facere signum exeundi de Choro, eadem S. Congreg. in Vlixbonen. 2. Septembris 1597. Et Canonici exire volentes de Choro, ne punctentur, non Cantori, sed Decano digniori de Capitulo in choro existenti

stenti veniam petere debent, *Sacra Congreg. Rit. in dicta Cassanen. 5. Martij 1633. Vide infr. c. 9. num. 12.* Maiori enim Dignitati competit manutentio in praeeminentia, *Posti. de manutent. obs. 45. num. 12.*

9 Nullo Concilij Tridentini Decreto, statutum est ut qui Decanatum consequi velit, is necessariò sit Magister, vel Doctor, aut Licentiatu in Theologia, aut Iure Canonico, ut rescriptit *Sacra Congreg. Concilij Archiepiscopo Hispalen. teste Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 7. n. 43.* & aduertunt Zerola in *praxi Episcop. p. 1. verb. Canonica §. 2. in fine,* & Aloys. Ricc. *decis. 248. num. 5. p. 4.*

10 Prima Dignitas post Pontificalem, quae de consuetudine in tota ferè Hispania est, Decanatus, & maior in Collegiata, non potest esse iudex ordinarius, seu delegatus appellationum in tota Prouincia Toletana, ut statuit Paulus V. in *sua Constit. incip. Ecclesia vniuersa, sub die 17. Augusti 1615.* quam Gregorius XV. *sua Constit. incip. Aliàs à felicis, sub die 9. Maij 1622.* extendit ad Ecclesias omnes Metropolitanas, Cathedrales, & Collegiatas totius Regni Castellae, & Legionis.

11 Cur autem aliquando fiat mentio in Iure & in rescriptis Apost. de Decano, & Capitulo simul, quasi Decanus, sicut ceterae Dignitates, non sit de Capitulo? vide *infr. c. 43. post num. 23. vers. hinc etiam.*

12 Plura de officio, & munere Decani si quis scire cupit, consulat *Cass. in catal. gloria mundi p. 4. consid. 37. Boer. de autoritate magni consil. à num. 71. Fr. Hieron. Roman. de Repub. Christiana lib. 3. cap. 10. in princ. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 3. c. 17. Cardin. Tusch. pract. conclus. tom. 2. lit. D. conclus. 60. Flamin. Paris. de resign. benefic. lib. 1. quaest. 1. numer. 86. Vincent. Filliuc. in 99. moral. tom. 3. tract. 41. cap. 1. num. 29. Isidor. Moscon. de maiest. militantis Ecclesiae lib. 1. part. 1. c. 13. paulo post principium, Anton. Fab. in praxi benefic. tit. de benefic. cum dignitate, personatu, vel officio, n. 41. cum seq. Angrian. de legib. lib. 2. controu. 8. n. 5. cum seq. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 30. tract. 1. n. 48. nouissime Mich. Ferr. in tract. de precedent. Eccles. q. 21. Machado en su perfecto Confessor. lib. 4. p. 4. tract. 7. docum. 6.*

rebat secum.

3 *Theaurarius cimeliarcha Graeco nomine dicitur, id est, rerum pretiosarum asseruator, seu custos.*

4 *Theaurarius olim nullam Dignitatem, aut beneficium, sed tantum Officium Ecclesiasticum habebat.*

5 *Theauraria ex consuetudine, & omnium ferè Ecclesiarum Cathedralium statutis inter Dignitates referri capit.*

6 *Theauraria ex quibus probetur Dignitas, ostenditur.*

7 *Dignitas prima ut dignoscatur plurimum operatur communis reputatio, & publica fama loci.*

8 *Custos ille dicitur, cui ea, quae Ecclesia competit, custodienda committuntur.*

9 *Ostios fuit tantum minister Sacristiae, eidemque addictus.*

10 *Custodis ad Officium quae spectent, ostenditur.*

11 *Sacrista, seu Theaurario minori quae hodie competant, ostenditur.*

Theaurarius à Thesauro Ecclesiae custodiendo appellatur, ut per Isidor. in *cap. perlectis, vers. ad Theaurarium 25. dist. &* videtur in Ecclesia introductus tanquam coadiutor Ostiarij; qui Ordinem quidem Ecclesiasticum habet, & eius munus est claudere, & aperire ianuas, ac fores Ecclesiae, nam Ostiarij coadiutorem fuisse Sacellarium ex temporali deputatione Sacerdotis, & Sacellario in Ecclesia Cathedrali successisse Theaurarium refert Henric. in *sum. lib. 10. cap. 9. §. 1.* Vnde notat Azor. in *instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 16. quest. 5.* quòd alicubi † Sacellarius vocabatur, à paruo nimirum sacco, quem ferebat secum, vel habebat ad pecunias Ecclesiae in eo reponendas, & asseruandas. Graeco nomine † Theaurarius Cimeliarcha etiam à Iustiniano dicitur in *l. ult. §. ult. C. de bon. auctorit. ind. possid.* id est, rerum pretiosarum asseruator, seu custos, Petr. Gregor. *syntag. iuris, lib. 15. cap. 39. num. 3.* & locus in quo asseruantur. Cimeliarchium appellatur in *d. §. ult. &* Ciminile, seu Ciminilia à nostris Summis Pontificibus in *c. cum inter 29. de verb. signif. &* in *cap. ea quae de off. Archid. &* in *cap. 1. in fine 25. dist.*

Propter quam villarum rerum sacrarum administrationem, & custodiam olim Theaurarius nullam Dignitatem, aut beneficium, sed tantum officium Ecclesiasticum habebat, ut tradunt Rebuff. in *praxi titul. seculare benefic. quoduplex. num. 9.* Petr. Gregor. *d. cap. 39.* Anton. Fabric. *de re beneficiar. titul. de benefic. cum Dignitate, num. 59.* nouissime Mich. Ferrus in *tract. de precedentibus Eccles. q. 48. numero 2.* Moneta de *Conseruat. cap. 5. num. 103. cum seqq.*

CA P V T VIII.

De Theaurario, Sacrista, & Custode.

S V M M A R I V M.

1 *Theaurarius à thesauro Ecclesia custodiendo appellatur.*

2 *Sacellarius vocatur à paruo sacro, quem fe-*